

UVOD

Investicije predstavljaju neophodan uslov za ostvarenje progressa i realizaciju stalnog nastojanja čovjeka da ovlada prirodnim silama i iskoristi ih za što efikasnije zadovoljavanje svojih potreba. Bez investicija nema tehnološkog progressa, tj. nema napretka u cjelini. Da bi se razumjela neka suštinska pitanja iz oblasti investicija, ukazaće se prethodno na osnovnu podjelu i vrste investicija. Po svojoj namjeni razlikuju se privredne i neprivredne investicije. Privredne investicije služe neposrednom uvećanju proizvodnog potencijala privrede, a njihov materijalni oblik predstavljaju sredstva rada i predmeti rada. Neprivredne investicije obuhvataju investiciona ulaganja namjenjena podizanju objekata društvenog standarda ili administracije. One predstavljaju svojevrsan uslov proizvodnje, te posebno utiču na njen obim, kvalitet i efektivnost (investicije u prosvjetu, kulturu, zdravstvo, stambenu izgradnju i sl.). Materijalni oblik ovih investicija sačinjavaju trajna i kapitalna potrošna dobra.

Privredne investicije imaju odlučujući značaj za razvoj proizvodnih snaga, za prodor nove tehnike i tehnologije, za rast produktivnosti rada i si. Neprivredne investicije direktno utiču na društveni i lični standard čovjeka i na taj način posredno i na privredni razvoj. Sa gledišta društvene reprodukcije, privredne investicije u osnovna sredstva se dijele na bruto i neto investicije. Neto fiksne investicije neposredno potiču iz nacionalnog dohotka i ravne su akumulaciji umanjenoj za ulaganja u zalihe. Bruto privredne investicije u osnovne fondove sadrže neto fiksne investicije i amortizaciju. Bruto investicije su, dakle, ukupna društvena ulaganja kako za održavanje i obnavljanje starih objekata, tako i za podizanje novih.

Prema uticaju na rast nacionalnog dohotka, privredne investicije se dijele na demografske i ekonomske. Demografske investicije su onaj dio neto investicija koji obezbeđuje ravnomjeran rast dohotka uporedo sa porastom stanovništva. Taj dio privrednih investicija nema, dakle, namjenu da povećava nacionalni dohodak po stanovniku. Povećanje nacionalnog dohotka po stanovniku nastaje zbog ekonomskih investicija koje su zapravo višak neto investicija iznad demografskih.

Problematika izbora investicija u jednom najopštijem pristupu ima svoje dvije strane i dva različita nivoa posmatranja. Prva se tiče izbora globalne strukture investicija pod kojom podrazumijevamo alokaciju investicija između proizvodnih sektora, grana i

različitih proizvodnih djelatnosti, kao i njihov cjelishodan regionalni razmjestaj. Drugu stranu sačinjava izbor investicija u okviru jedne homogene vrste proizvodnje, to jest izbor između različitih investicionih varijanti koje se odnose na istorodnu proizvodnju, na proizvodnju istih upotrebnih vrijednosti. Prvom vrstom izbora određuje se proizvodna struktura privrede, a drugom se traže najpovoljnija rješenja za ostvarivanje određenih proizvodnih zadataka. U oba područja sreću se brojni problemi i različiti metodološki pristupi. Zbog bolje preglednosti ova dva nivoa posmatranja su podijeljena, ne gubeći iz vida njihovu povezanost i zajedničku osnovu opštih kriterijuma izbora.

Prilikom izrade ovog rada, a sagledavajući njegov cilj i sadržinu, najadekvatniji metodi koji bi se koristili jesu deskriptivni i analitički. Tačnije prikupljanje podataka o datoj temi i njihova obrada kao i analiza i sortiranje kvantitativnih podataka, njihov objedinjen prikaz i uporedna analiza. Uporedna analiza će biti tako koncipirana da se jasno istaknu određeni zaključci kao i njihova pojašnjenja.